

Zeitschrift: Museum Helveticum ad juvandas literas in publicos usus apertum

Herausgeber: Litteris Conradi Orellii et Soc.

Band: - (1752)

Heft: 28

Artikel: Oratio exponens vitam, fata ac virtutes [...] Gabrielis Crameri, [...]

Autor: Jallabertus, Joannes / Cramer, Gabriel

DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-394727>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 21.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

ORATIO
exponens Vitam, Fata ac Virtutes
V. Clar. GABRIELIS CRAMERI,

Philosophiae Profess. in Illustr. Acad. Genevensi
dignissimi:

habita a

JOANNE JALLABERTO,
quum relictam a Cramero

PHILOSOPHIÆ PROFESS.

adiret.

INfelix ego, cui nec decenter tacere, nec apte
satis eloqui licet. Officio tamen teneor lau-
dare Philosophiam; vel potius, quod magis
gratum acceptumque habebitur, celebrare
memoriam desideratissimi CRAMERI, omnigenæ
tum scientiæ tum virtutis luculentí exempli: Quem
luget Resp. Civem, Academia Doctorem, ego
Præceptorem, cui omnia mea debui & debeo.
Enimvero si reconditoris doctrinæ puriorisque

Tom. VII.

I i

vir-

virtutis recordatio , si doloris acerrimi sensus difertos atque ornatos faceret Oratores , Orationem meam & vobis , Audd. , & summis Crameris meritis dignam fore confiderem. Verum non immrito vereor , ne quæ attigero , jejunius multo atque exilius quam par esset persequar ; multaque insuper memoratu digna , prorsus omittam ; sique egregii illius Viri laudes ingenii culpâ deterram ; haud ignarus , Clarorum Viatorum præconium nonnisi facundos atque exercitatos decere. In id tamen , quando res ita cogit , pro virium ratione incumbam , & quasdam è plurimis CRAMERI laudibus recolam , historici potius quam Oratoris munus obeundo , cui mei impares sunt humeri. Vos autem , Aud. , quibus res cognitæ sunt & exploratæ , ex iis rebus quæ a vobis cognoscuntur , non vero ex iis quæ dicturus sum , quantus fuerit Cramerus velim judicetis.

Genevæ natus est GABRIEL CRAMERVS Anno post Christum MDCCIII. pridie Cal. Aug. e familia cuius honos , nomen , laudesque semper manebunt.

Patrem habuit J. J. *Cramerum* e ducentum Viris & unum e Sexaginta , Virum gravissimum , experientissimum , qui ultrà quinquaginta annos , magno civium & exterorum solatio , artem medicam in hâc Urbe professus est. Iste tres alias , præter nostrum , sustulit filios inter se conjunctissimos , quorum duo etiamnum superstites ; Natu maximus Lycæi nostri quondam decus , nunc Exconsul meritissimus , & de Rep. ex omnium votis diù bene meriturus. Quem patriæ lumen & ornamen-

namentum, litterarum cultorem & vindicem laudat Civitas, suspicit Academia. Alter vero morum suavitate, medicinæ peritia, eruditione, rerumque experientia multiplici commendatissimus. Quibus Filiis beatus Pater, paterni voti compos factus est, si quisquam aliis. Sed & hoc insuper felix fuit, quod ipse felicitatis suæ præcipuus fuerit Autor & artifex; cui nempe summa semper cura fuit, liberos pro ætatis conditione, cum pietatis Christianæ, tūm etiam civilis vitae præceptis imbuere. Noverat enim, pueros quibus semel imbuti fuerint rudimentis diutissimè ea servaturos; patriamque eos cives habitaram quales institutio formaverit. Quare effectum est, ut quæ in natis quotidiè magis emicabant naturæ dotes, eas sedulo excoleret Pater sapiensissimus, nec ulli curæ parceret, ut ad optatum finem perveniret. Patre felices filios! Filiis fortunatum Patrem!

Itaque Præceptor interea domi cito nostrum eas litteras, quibus puerilis ætas informari solet, doceri curavit. Quas tantâ alacritate puerulus apprehendit, ut nondum quatuordecim annos natus, ad prælectiones Academicas summo cum Professorum applausu fuerit promotus.

Hic nullum tempus sibi a studiis vacuum patiebatur, & tanto fervore in linguæ Latinæ & Græcæ studium incumbebat, ut non modo Autorum, quos eo tempore exponebat Cel. CROMELIN, sed et benè multorum lectionem absolverit; Ex quibus linguarum genium adeptus, ita emendatum ac terium sibi comparavit stylum, ut nullus

eo vel politius loqueretur , vel expeditius & elegantius scribebat.

Hisce præsidiis instructus ad ista, quæ circa Philosophiam & Mathesim versantur, studia noster animum adjecit , quasi ad hæc naturâ factus ; tantosque in iis fecit progressus , ut medio vix emenso stadio , eum jam metam attigisse , ex iis Theologibus colligere promptum sit , quas , præside Patre meo , qui tam egregium discipulum in deliciis habuit , propugnavit . In iis totam de Sono theoriam intrâ unius Dissertationis cancellos cogere aggressus est . Sedulæ apis instar , ex hoc ingenti varioque campo collegit , quidquid præstantiâ atque elegantiâ eminere videbatur . De quo specimine tantum augurii facile fuit capere , quantum a floribus non fallacibus speratur fructus .

Nec multo post , Patre meo (*) e vivis sublato , Philosophiæ Cathedram , quam vacuam relinquebat , publico certamine noster appetivit annos natus undeviginti adolescens ; antagonistas expertus spectatissimum Virum AMADEVUM DELA RIVE Eccles. Genevensis Pastorem facundiss. qui in Patris locum fuit subrogatus , & JOH. L. CALANDRINI sibi conjunctissimum .

Hic autem intrâ pectus meum vix sese continet gratus animus , quin celeberrime DE LA RIVE in laudes tuas euumpam ; Quin enarrem quis tuus sit Candor ,

(*) Is erat Vir Cl. STEPHANVS JALLABERT , V. D. M. Philos. & Mathes. Professor.

Candor , quæ doctrina , quæ diligentia , atque dexteritas ; At plura dicere cotam vetat modestia tua ; unum mihi hoc indulgeas Lyrici votum :

Seru in Cælum redeas , diuque

Lætus interfis

Ecclesiæ , Acaemiacæ , bonisque omnibus !

Attamen sua Clariss. Antagonistis non defuit merces ; simul enim de remunerandis ipsorum laboribus , tantæque spei Adolescentibus Academiacæ vindicandis cogitaverunt Patres Conscripti . Itaque anno MDCCXXIII. Septembri mense , a ducentum Viris utrique fuit demandata *Matheos Professio* , cui tunc primum , horum gratiâ , stipendium fuit attributum .

Quo honore impetrato , non otio sese mancipaverunt doctissimi Juvenes , perinde ac si jam votorum summa ipsis obtigisset ; sed contrà ad majora hisce præmiis incitati , in id diu noctuque incubuerunt , ut certatim & ex composito in Mathematicis præsertim egregios facerent progressus .

O nobilissimum amicorum par , qui una spē doctrinæ incitati , invidiæ expertes , mutuâ virtutis admiratione ad eruditionis culmen contendunt ! Quam pura & sublimis amicitia , ubi alter alteri regula est & amissis , qua rectum a curvo & via simul brevissima discernitur !

Incredibile vero dictu quanti sit momenti optimo doctoque Viro vitæ socios eligere , quibus-

cum studiorum suavissimum utilissimumque commercium agitare possit. Quantum hoc conferat, non modo ad animi molestias levandas, verum etiam ad imaginationis Vires producendas, immo saepe coercendas; & ad ingenium per lusum fere acuendum & perficiendum. Ita sentiebat noster, adeo ut per totum vitæ spatiū nemo plures sibi devinctos cum cives tum exteros habuerit, ac diligentius coluerit; ipse omnibus charus & desideratissimus.

Reversò e regionibus exteris sibi dilectissimò Collega, ad eas suā vice perlustrandas sese accinxit noster, non ut amplas Urbes, Principumque luxum miraretur; sed ut populorum ingenia & mores, virorumque peritorum inventa perspecta haberet, atque sic sibi & civibus suis prodeffet, suique expectationem, si non vincéret, saltem tueretur.

Hæc animo versans, Majo Mense Anni MDCCXXVII. Basileam se primum contulit, Mathematicorum nostri ævi facile Principes BERNOULLIOS invisurus; quorum favore, humilitate, consuetudine sic usus est, ut abstrusiora Calculi infinitesimalis, sic dicti, cum eo libenter communicarent. Illi nostrum tanti fecerunt, ut Job. BERNOULLIVM saepius audiverim dicentem, se novisse neminem qui penitus *Cramero* mentem suam inspiceret; nec quemquam esse cui veterum ac recentiorum Mathematicorum methodi magis forent perspectæ. Prolixam suam de nostro opinionem atque in eum animi propensionem planè testati sunt Bernoullii, cum utriusque fratri *Jacobi* & *Johannis* opera omnia, una cum commercio eorumdem

rundem Epistolari ad eum miserunt, data facultate pro arbitrio excerptendi, quæcunque ex iis prælo digna viderentur.

Basileæ per sex menses commoratus in Angliam transvectus est & post aliquam *Londini* moram *Cantabrigiam* invisit. Postmodum *Oxonium* perrexit, alteram Angliæ Academiam, ædificiorum elegantiâ atque Bibliothecâ Bodleianâ, cuius divitias noster sedulo lustravit, admodum insignem. Inde *Londinum* rediit, ubi quam honorificam de se estimationem apud Basileenses reliquerit, perspicuum ejus rei accepit documentum, cum ab inclytæ Universitatis Basileensis Curatoribus per litteras ipsi hoc negotium deferretur, ut Instrumenta ad Physics experimenta in Universitatis suæ usum ad arbitrium suum construi curaret. Hic quemadmodum Oxonii & Cantabrigiæ, præstantissimos Viros, præsertim inter Mathematicos, adiit, Celeb. STERLING, SANDERSON, DE MOIVRE, JURIN; quorum omniuni in familiaritatem admissus, experientiæ ac scientiæ Thesaurum insigne auxit. Tum vero exquisitam librorum Anglico idiomate conscriptorum copiam sibi comparavit, & Anglicam linguam adeo sibi familiarem reddidit, ut non tantum Anglorum scripta in suos volvere usus, sed & in aliorum vertere potuerit commodum.

Ex Angliâ in Belgium postquam rediisset, præcipuas ejus inspexit Academias: Leydensem vero selegit, in qua sedem sibi figeret diuturniorem, nobilibusque studiis incrementum daret. In ea tunc florebant BOERHAVIVS, VITRIARIVS,

ALBINVS, a quibus non mediocria amoris & favoris documenta accepit; S'GRAVESENDIO autem innotuit & placuit, qui deinceps nostrum semper maxumi fecit.

Hinc inde, mercatorum more, merces ad Patrios usus ex omni parte colligens, *Lutetiam* contendit, infinitis artis & naturae miraculis, præcelentique litterarum gloriâ, toto orbe celeberrimam. Ibi apud Viros ingenii atque eruditionis laude celebratissimos, quibus illa civitas abundat, tanta existimatione ac famâ floruit CRAMERVS, ut de eo honoribus ornando dulcis sæpè inter eos oriaretur Contentio, incertumque esset utrum ipsum magis admirarentur an amarent. In primis autem conjunctissimè & amantissimè cum celeberrimis *De MAIRAN*, & *Le CLERC de BUFFON* vixit, quos inter & nostrum arctissima ad b. obitum usque perstigit amicitia. Quin etiam ut tunc temporis, ita cum postea anno hujus Sæculi XLVII. (Celsissimo Gothano Duce rogante) Parisios repeteret; Viri Illustrissimi Excellentissimi qui que ingenio & doctrinâ CRAMERI adeo delectati sunt, ut eum in suavissimam Societatem admiserint, ipsorumque adversus nostrum perpetua & constans fuerit voluntas. Ex horum numero mihi sint instar omnium, *Franciæ Cancellarius D. DAGVESSEAV*, & *Baro de BERNSDORF*, *Daniæ Regis olim Legatus in Galliam*, nunc *Administer*; Ambo de Viris litteratis optimè meriti ipsique litteratissimi: scil. *Tantis placuisse Viris non ultima laus est.*

In Patriam reduci quoscunque ambire posset honores & Patriæ Patres, & Ecclesiæ Pastores & Aca-

Academiæ Professores , prout cunque res ferebat , certatim obtulerunt . Anno MDCCXXXIII . Sine æmulo *Matheseos Professor* renunciatus est & Venerando Pastorum Cætui præter morem adscriptus . Anno verò MDCCL . cum Celeberr . CALANDRINVS Academiæ amor & decus in Senatorum Ordinem suisset relatus , omnium applausu *Philosophiae professio CRAMERO nostro demandata est* , ut qui suæ eruditionis testem , universum orbem litteratum , appellare posset .

Ne expectetis , Aud. , ut quæ in hisce Provinciis gesserit Cramerus pluribus ego exponam verbis : Quanta scilicet fide , quanta diligentia & dexteritate suis omnibus muneribus fuerit defunctus ; Quâ ingenii acie in naturæ arcana penetrauerit ; Quâm clarè rerum abdita in apertam lucem protraxerit ; Testes sumus quotquot eum publicè privatimque docentem , legentem , differentem audivimus . Illi profecto inerat singularis docendi facultas atque tanta , ut miranda arte ad rudium captum descenderet , & doctrina instructiores ad eruditionis fastigium perduceret . Quoties discipulos vel in argumentando aberrantes vel in percipiendo fluctuantes animadverteret , expeditissimam eluctandi viam illis quasi digito monstrabat , atque horum in gratiam & usum , varias *Dissertationes* ex nobilissimis argumentis publicè examinandas proposuit , quæ a doctis hodiéque magni æstimantur & avidè conquiruntur .

Orationibus quoque plurimis solemnia Academica condecoravit Cramerus , singulis argumento insignibus , stylō splendidis , tractatione gravibus , &

ad priscæ eloquentiæ nitorem ac majestatem quam proximè accendentibus : *Inauguralis ejus Oratio de Utilitate Philosophiæ in Civitatibus regendis*, quam anno superiori in lucem edidit, nec non ejus *Oratio de Tritici in lolium degeneratione*, in Diario Tigurino publici juris recens facta, inter primas eminent, non solum ingenii solertiâ, sed & sermonis elegantiâ; atque utinam cæteræ, typis non minùs dignæ, prœlo excuderentur. Ad hæc accedebat vox mascula & sonora, gestus decorus, atque totius corporis ad venustatem & gratiam composita moderatio.

Id vero temporis, quod ex Academicis Orationibus reliquum ipsi superfuit, id omne in Mathesi & Philosophia novis accessionibus & inventis ornanda, vel in Reip. Commodis promovendis impendebatur. Etenim præter Dissertationes & Orationes, de quibus diximus, nec non varia quæ Diariis litterariis vel aliorum operibus inseruit, atque ad Academias transmisit, scripta elmatissima; in defuncti Scriniis jacent, ejus de *Logicâ*, variiisque *Matheseos & Physices partibus*, nec non de veterum Mathematicorum Scriptis & Methodo *Lucubrations*; vix quidquam præter typographi operam desiderantes. His accesserunt innumeræ de selectissimis rebus *Epistolæ*, quarum in plerisque rerum penetralia tam sagaci oculo scrutatus est, ut iis perlectis non tantum suam mutaverint sententiam Viri acutissimi, sed & illius opinionem, seu potius demonstrationes, sint amplexi, ut ex *Diario Gallico & Regiæ Scientiarum Academiæ Paris. actis* abundè colligitur. Haud exiguus etiam fuit ejus labor in conquitendis, digerendis, locupletandis

tandis Bernoullianis operibus, quorum octo volumina, argumentorum nobilitate & difficultate præstantia, summo rei litterariæ emolumento, in lucem edit. Suam quoque merentur laudem WOLFII (*) *Opera Mathematica* multo accuratiùs ab eo edita. Sed in primis ei debemus eximum opus de iis quæ intriciora sublimiorave habet Mathesis, quod (***) *Introductionem in Analysin linearum curvarum* modestè inscripsit, in quo opere ulterius quam ipse Newtonus felici ausu progressus est. Linearum tertii ordinis enarrationem tantum tradiderat Newtonus, nec quo usus fuisset filo apertè significaverat. Hanc vero à Newtono excogitatam methodum non solum CRAMERVS demonstravit, sed & eam universalius toti curvarum Algebraicarum doctrinæ mirâ perspicuitate & elegantiâ applicuit; undè nunc patescunt cujusque ordinis linearum præcipuae proprietates atque æquationes; nec non quâ ratione curva quælibet, in aliam ejusdem generis transformari possit. Insuper ex ramorum in infinitum excurrentium indole & numero, curvarum omnium ordinum in sua genera subdivisionem utilissimam & commodissimam defensum fit; & ex varietatibus quæ sub uno genere deprehenduntur, verbi gratiâ, ex punctorum multiplicium vel inflexionis genesi & naturâ, genera ad suas species referré docuit: Quibus tam nobile inventum auxit & perfecit, ut ad reconditas

ac

(*) *Elementa Matheseos. V. Vol. 4to maj. Genev.*
a 1732 - 1742.

(***) *Introduction à l'Analyse des Lignes courbes algébraiques à Geneve 1750. 4to.*

ac etiamnum pœnè impervias regiones lustrandas
viam aperuerit planiorem ac faciliorem.

Tam exquisita rerum Mathematicarum cognitione, totque insignibus præclari ingenii monumentis, quaquaversum pervulgatâ ejus famâ, dignus visus est *Scientiarum Academiis Londini, Berolini, Bononiæ, Monspelii & Lugduni* florentibus qui ab ipsis cooptaretur. Quid quod & de CRAMERO in Regiam Academ. Paris. adscribendo, cogitasse illustrissimos Academicos, ex apertis constat indiciis.

Nunc si qui sint qui sterile Mathematicorum contemplationem conquerantur, quasi ad civilem hanc vitam & cultiorem & instructiorem efficiendam, nulla vel prorsus exigua suppeditaret admicula; Illi & Ampliss. Proceres & benè multos cives adeant; & quid ipsis, quid Patriæ uterque amicus CALANDRINI & CRAMERVS profuerint, quærant. In artibus perficiendis, in flaviis coercendis, in munimentis extruendis, in ædificiis publicis, v. g. in æde D. Petri restaurandâ, neminem majoré cum fructu invigilasse ipsis intelligent.

Ad sunt & permulta alia, quæ nostri in patriam amorem, ejusque non vulgarem rerum pulcherrimarum notitiam aperte declarant. In rebus ad historiam nostram pertinentibus, adeo sicut versatus Cramerus ut de singulis earum circumstantiis atque causis rogatus, ex tempore differeret, veluti paratus accessisset. Notissima habebat Reip. Jura, autoritates & tabulas; & cum veteres versaret

manu

manu Codices, plura non mediocris usus scripta in Curiæ Archivis recondita, a tineis blattisque erosa, ac vetustate oculos in multis propè fugientia detegebat, & accurata manu interdum describebat. Tandem apud Ducentum Viros & in Pastorum cætu, ubi magnâ cum laude sæpè verba fecit, quantum ei prudentiae & sagacitatis in quibuslibet negotiis tractandis! Quantum animi & libertatis ad proferenda quæ vera & recta essent? Nunquam ille in dicendâ sententiâ quidquam aut gratiæ aut metui concessit; Nihil veritate prius habuit.

Nec Oratione nostrâ indictæ abibunt ejus Disquisitiones de *Tabulis ceratis impensas Regiæ domus* Philippi IV. cognomine *Pulchri*, ad postremos sex menses anni MCCCCVIII. exhibentibus. Inter plura summi pretii, quibus Bibliothecam publicam ornavit atque cumulavit Cel. Am. *LULLIN*, præclarum sanè donum! Harum Scriptura multis Snglis, litterarum compendiis ac insolitis notis constans, adeo erat deleta, ut vix unam aut alteram lineam quivis aliis legere potuisset. Attamen eo ingenio, eaque dexteritate illas tractavit Cramerus, ut paucis diebus non modo quod in iis continetur argumentum perspexerit, verùm etiam quæ tempus edax deleverat alios quàm distinctissimè doceret, ceu ostendit exemplar quod in publicâ servatur Bibliothecâ. Id cum audivisset supremus Galliarum Regis Bibliothecæ præfектus, optavit non intropicere modo; sed & alterum Tabularum nostrarum exemplar in Regiam transferre Bibliothecam, quod per Cramerum effectum est.

En, Audd., quæ fuerit CRAMERI Doctrina, quæ fama, qui labores! His equidem multa præclarata addere possem, si per temporis angustias liberet. Quod si summa eruditio, quo pluribus conjuncta est cum virtutibus, eo sit amabilior: Quo in alio unquam gratior emicuit aut pulchrior quam in nostro, qui per totum vitæ currículum pietatem in Deum & benevolentiam erga homines diligentissimè coluit? Intelligebat enim Vir experientissimus, ut cunque cætera non desint, neminem tamen in hāc palæstrā cum laude versaturum, ad cuius ingenium & doctrinam morum integritas non acceſſerit.

Consortium ejus jucundissimum fuit & Viris litteratis ob animi sinceritatem & candorem, quo factum est, ut in commune omnium commodum cederet ejus doctrina, ejusque ingenii acumen; præsertim studiosis juvenibus, ob insignem benignitatem, quā vel minimos semper excipiebat, pronis ubique studiis juvabat: Rogares ut aliquod naturæ phænomenon explicaret, explicabat; ut problema aliquod solvendum edoceret,edocebat; ut opus aliquod recognosceret, (& quot quantive ad nostrum, quasi ad aliquod Oraculum, confugerunt?) recognoscebat. Ita vivebat magis aliis quam sibi. Quā insuper fide & prudentiā in amicitiā fuerit versatus, non ego vobis; sed vos mihi eritis testes, quotquot unā mecum amicē ac familiariter eo estis usi; Accedebat quod ejus consuetudinem faciliorem & jucundiorem reddidit, argutiarum & urbanitatis quidam lepos, quō, tanquam sale, conspersi fuerant omnes ejus sermones.

Quid

Quid de Religione ac Pietate in Deum ? Notum est illud Suetonii de Tiberio effatum : *Circā Deos erat ille negligentior, quippe addicetus Mathematicas.* At noster ab impia hujusce sæculi corrupti opinione, Religionem nempē inane esse vulgi terribulum, non modo semper se immunem præstisit ; sed contrā ipsi nihil antiquius fuit, quam ut suam in Deum reverentiam, Christianæque Religionis fidem faceret testatam. Sacræ vero Scripturæ intelligentia adeo præstabat, ut nesciam an in explicandis verbi Divini locis obscuris, an in expediendis nodis, an in aſtruendâ cælesti veritate, quisquam eo fuerit promptior : Quod grato animo non semel experti fuere Venerandi Pastores. Atque sic in mediis suis laboribus, quibus nulla unquam dabatur intermissio, heu nimis cito abreptus ! Nobis triste desiderium, posteris memoriam nominis sempiternam, omnibus imaginem pulcherrimam reliquit.

Quam vellem, Audd. hīc Orationis abrumpere filum, horæque fatalis, cuius meminisse horret, non revocare memoriam. Ut animus erat Crämero fortissimus, ita corpus obtigerat ei à natura firmum, firmaque valetudine usus fuerat, quæ tamen multiplici studiorum contentione creberri- misque litterarum commerciis nonnihil fracta, eo itinere quod anno MDCCXLVII. Lutetiam Parisiorum instituit, labefactari cœpit : Ex eo tempore corpus ejus languore & obſtructionibus laboravit, quod licet sentiret ipſe ac profiteretur, nihil tamen de consuetis laboribus remittebat. Gravis non multo post accessit casus ; indè pedes tumescere & tussis cum corporis macie se prodidit.

Quam-

Quamobrem ex cognatorum amicorumve consilio, medicinæ morbo faciendæ gratiâ, ad Provincias Galliæ meridionalis per hiemem invisendas se accinxit, unâ cum duobus e familiarissimis & sibi dilecto Fratris filio, eximiæ spei adolescente, (cui præter alia, pretiosissimam Manuscriptorum atque librorum suppellectilem testamento legavit:) Neque silentio possum prætermittere eum, ut Bibliothecæ publicæ augmentum curæ semper cordique habuit, nobilissimum suæ in eam voluntatis testimonium etiam in extrêma vitæ periodo extare voluisse.

Visus quidem est statim vires in via revocasse, sed Lugdunum quum esset profectus, gravius ægrotare cœpit ac interdum animo linqui, ita ut *Balneolis* subsistere coactus sit, ubi die Januarii hujus anni IV. inter adstantium lachrymas obiit; pulcherrimaque ejus anima in cœlestem patriam post XLVII. annorum & VI. mensium exsilium placide remigravit. Quô sœvô nuncio, quis nostrum, sive patriæ, sive rei litterariæ, sive Viri & Amici integerimi jacturæ, haud secus ac propriis malis, totô & imò pectore non ingemuit! Quis lachrymis lachrymas optimorum fratum fratre tanto orbatorum non exceptit! Sic vixit, sic obiit Vir pietatis, modestiæ, diligentiae, omniumque virtutum exemplar admirabile; Philosophiæ & Matheſeos peritiâ, eruditio neque variâ & multipli nulli secundus, Patriæ grande decus, Dacentum Virorum ac Pastorum cætus lumen clarissimum; Academiæ Sydus splendidissimum; amicorum omniumque bonorum dulce solamen & auxilium. Tuus, demum, ô devota bonis artibus

bus atque scientiis juventus, dux & doctor fidelissimus. Occidit, inquam, nobis, quibus nihil nisi perpetuum luctum & irreparabile damnum reliquit.

At quis ego sum, qui talis tantique Viri munus ac vices gerere non dubitaverim. Enimvero quietescunque respicio ad ingenii mei tenuitatem, infirmamque valetudinem, sive suspicio defuncti dotes ac merita, ita mihi videor tanti Viri dispar ut animus sollicitus pariter ac dejectus totus stupeat & turbetur. Ac sanè, Audd. animadversione vestrâ censoriæque severitatis notâ dignus prorsus viderer, quod arduam hanc amplexus sim Provinciam, nisi me à temeritatis culpa absolveret ægrè potius recepti, quam sponte suscepiti, impositi non ambitiose quæsiti, muneris ratio. Infirmitatem meam ut sentio, ita ingenuè profiteor; id unum maximè in votis habens ut mihi, si beati Decessoris vestigia premere non valeam, longo saltem intervallo ea prosequi, eumque tantulis Viribus aliquatenus liceat.

Verum, Auditores, vobis ne sim molestus vereor, dum me sic abripit amor in dilectissimi Viri laudes. Vela igitur contrahens, ad vos me converto, *Ampl. Proceres, Patriæ Patres*, quorum cura & munificentia, Musis eheu labantibus! suus adhuc apud nos stat honos & præmium. Quas pro vestris in me beneficiis, quæ cumulata olim, novâ iterum accessione auxistis; quas inquam ego grates rependam! Non alias profecto desideratis quam indefessos ad benè de Academiâ merendum conatus, operamque in studiis assiduam. Id

vobis ego me lubentissimè , fideque sincerâ factum policeor. Faciet animis inhærens vestræ in me benevolentiae memoria , nullum ut non moveam lapidem ne eâ planè indignus videar? Quod Viribus , quod ingenio deest , id compensabo diligentia ; animo firmabo corpus , & quidquid roboris utrius inest , totum id promovendis Academiæ commodis consecrabo. Votis & conatus nostris annuat supremus rerum Arbiter , cuiuslibet Scientiæ fons & origo: Quem ut vos , *Viri Principes* , diù sospites & incolumes servare velet , in certissimam Reip. & Academiæ salutem , toto pectore precor.

Dux Richmondiæ , Dux Illustrissime , Comites , Barones , Hosptes , generosissimi , nobilissimi , quod hanc panegyrim præsentia vestrâ ornare & me benignè attentèque audire fueritis non dignati , id ego maximi in beneficii loco repono , atque , veluti vestri in me studii indicium , debitâ reverentiâ , gratoque animo accipio. Vobis omnia fausta voveo !

Vobis quoque , Viri plurimum Reverendi Celeberrimi , vobis omnibus gratias quam maximas habeo & ago , quod me litteris vacantem semper juveritis , quod in Cœtum vestrum me cooptaveritis , quod ad hanc stationem unanimes me promoveri volueritis. Quæ quidem , dum mecum reputo , ea in spem me adducunt fore , ut quam saepius expertus sum indulgentiam , eandem vos in posterum mihi significare ac exhibere pergatis , quod etiam atque etiam rogo , vestra recolens beneficia , neminem in æternum magis vobis addictum

addictum ac mancipatum fore, velim magnopere
ut persuasissimum habeatis.

Tandem, Lectissimi Juvenes, patriæ dulcissima
spes, ex animo casum, luctum, orbitatem ve-
stram dolemus, quod Doctore ac Præceptore tam
eximio fueritis privati. Neque ego sum meæ te-
nuitatis adeo imprudens æstimator, ut vobis me
nominis tanti jacturam quomodo cunque resarci-
turum spondere ausim. Verum tamen quicquid
in me est Virium aut Consilii, vobis id omne
ultra policeor ac defero. Vestris enim commo-
dis ut consulam, vestra studia ut promoteam,
hæc mihi præcipua semper erit cura. Dixi.

